

Mahere Aromatawai - Te Reo Matatini 32413 TAPā 1

Putanga Ako		Ka mārama, ka tautohu i ngā whakaaro matua o tētahi reo ā-waha, o tētahi reo ā-tā hoki.	
Ngā Paearu Mahi:			
1.1 Ka kōwhiri, ka tautohu i ngā whakaaro matua o tētahi reo ā-waha, o tētahi reo ā-tā hoki.	1.2 Ka tautohu i ngā pārongo matua.	1.3 Ka tautohu i ngā pārongo hauarea me ngā kōrero horihori.	

Te Tūmahi		Ngā whakautu/urupare	Ngā Paearu Mahi		
			1.1	1.2	1.3
TE PĀNUI 1 – Ngā Toa Rīki o te Ao 2008	1	d. Ko Nathan Cayless te kāpene o te kapa Kiwi, ā, nō Te Ati Awa ia.		❖	❖
	2	a. He whakapapa Māori, he whakapapa nō ngā moutere o Te Moana-nui-a-Kiwa.		❖	❖
	3	b. Ko te kapa o Ingarangi, te kapa Kangarū, te kapa o Papua Nūkini hoki.	❖	❖	
	4	I hīkaka te kapa Kiwi ki te tūtaki ki te kapa Kangarū i roto i ngā whiringa toa kia ngakina ai tō rātou hinganga i te kapa Kangarū i roto i te wāhanga tuatahi o te whakataetae nei.	❖	❖	
	5	I whakahihiko a Stephen Kearney i te kapa Kiwi i te mutunga o te wāhanga tuatahi nā te mea i te hinga haere tōna tīma i taua wā.	❖	❖	
TE PĀNUI 2 – Kī o Rahi	1	b. E hāngai ana te pūrākau o te Kī o Rahi ki a Rahi-Tūtaka-Hina rāua ko Te Ara-Kura-Pakē-Wai.		❖	❖
	2	c. I kāwhakina a Te Ara-Kura-Pakē-Wai e ngā patupaiarehe.		❖	❖
	3	d. Nō te taenga mai o te whutupōro i te tau 1870, ka mutu ētahi o ngā mahi a te rēhia, pēnei i te Kī o Rahi.	❖	❖	
	4	E ai ki te kaituhituhi, i hīkaka te iwi Māori ki te tākaro i te whutupōro, nā te mea he ōrite ētahi o ngā pūkenga o tēnei tākaro hou ki ā te Māori tākaro.	❖	❖	
	5	Ko te Kī o Rahi tētahi kēmu i kaingākaitia ai e ngā hōia Māori. Nō tō rātou hokinga mai i te pakanga, ka whakatū rātou i ētahi komiti whakahaere ki te whakarauora anō i te Kī o Rahi.	❖	❖	

Te Tūmahi		Ngā whakautu/urupare	Ngā Paearu Mahi		
			1.1	1.2	1.3
TE WHAKARONGO 1 – Ruamata	1	a. He rautaki nā te mea kāore e mārama ana ngā hoa kakari ki te reo Māori me ngā whakaritenga hōki.		❖	❖
	2	d. I hāmenetia, kua kāringia hoki ētahi o ngā kaitākaro.		❖	❖
	3	b. I pōhēhē te kaiwawao i te kangakanga ngā tamariki o Ruamata ki ō rātou hoa kakari.		❖	❖
	4	I tā rātou kēmu o mua, i hinga rātou, nā te mea i kotiti rātou, i riri hoki rātou i ngā karawhiunga kupu a te hoariri ki a rātou. Ko āna tohutohu, me waia haere rātou ki te rongo i ngā kōrero whakaiti me ngā kōrero kaikiri me te kaupare atu i ērā kōrero.	❖		❖
	5	He toki ngā kaitākaro o te tīma haupoi o Te Kura Kaupapa Māori o Ruamata i roto i ngā momo hākinakina katoa, kua ko te haupoi anake. Nā te iti hoki o te kura, kua mate ngā ākonga ki te toro atu ki ngā momo hākinakina katoa kia whai tīma ai te kura.	❖	❖	
TE WHAKARONGO 2 – Ngā whakaaro o Rawiri Waititi mō te haka a ngā Poua	1	c. E ai ki a Rawiri Waititi, ko te painga o te haka, ko te whakakōrero i ngā kaupapa e whakahīkaka nei i te ngākau me ngā kaupapa kei ngā arero o te iwi Māori.		❖	❖
	2	a. Ko te tohutohu a Rawiri Waititi kia haere ngā tīma tāne hei taituarā mō ngā wāhine.		❖	❖
	3	d. He mahi whakawehewehe te mahi a ngā Poua.		❖	❖
	4	He Pākehā te kaiwhakahaere o ngā <i>Hau-Āwhiowhio</i> , ā, kāore hoki ia i te mārama ki ngā tikanga me ngā tūāhuatanga o te haka. Hei tā Rawiri, me tae atu te kaiwhakahaere o ngā <i>Hau-Āwhiowhio</i> ki Te Matatini, ki ngā kapa, ki Te Arawa ki te whakarongo ki ngā kōrero tika o ngā haka.	❖		❖
	5	He kaitautoko a Scotty Morrison rāua ko Rawiri Waititi i te kapa Rangatira, engari nā runga anō i tēnei haka kua whakaaro rāua ki te whakawhiti hei kaitautoko ki te kapa <i>Hau-Āwhiowhio</i> .	❖		❖